

جایگاه معماری و در طراحی شهری در مدیریت راهبردی بحران

هنگامه حاجی مقصود^{۱*}

۱ - دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه، ایران. (h.h.maghsood@gmail.com)

چکیده:

همگام با رشد فزاینده شهرها و پیچیدگی فرآیندهای درونی جوامع بشری، و افزایش بحران‌ها و تهدیدات، آسیب پذیری را نیز افزایش داده است؛ و انسان بعنوان محور اصلی آسیب و مقابله شناخته میشود. فضاهای سکونت و شهری بعنوان مامن و پناه گاه بشری شناخته شده و جزء ضروریات محسوب میگردد. تراکم و ازدحام و تجمع جمعیت در مناطق مختلف شهری و روستائی، در سبب تکامل بشری، همواره با تهدیدات و معضلات مختلفی همراه بوده است. رفع تهدیدات و کاهش آسیب پذیری فضاهای شهری در مقابل مخاطرات امری بدیهی و غیر قابل انکار بوده، که سیاست گذاری و اتخاذ تصمیمات و اجرای متناسب سازی وضع موحود و آمادگی قبلی نقش مهمی خواهد داشت. تاریخ بعنوان عبرت و انعکاس دهنده تجربیات پیشین از یک سو، و از سوی دیگر علوم و دانش و تکنولوژی ارائه دهنده تصویری گویت از عواقب ناشی از مخاطرات می باشد. شناسائی و ارزیابی پهنه های آسیب پذیر شهری و مدیریت و برنامه ریزی کارآمد مناسب ترین گزینه گذار از بحران و مدیریت راهبردی آن خواهد بود. ارزیابی از پدیده ها و معضلات شهری از قبیل: طراحی های بی هویت و نامناسب، بافت فرسوده، حاشیه نشینی و غیره نشان میدهد که هم اکنون نیز بحران با سطح هشدار ضعیف در حال وقوع بوده؛ و تلفیق با بحران های آتی و غیرمنتظره، فاجعه آفرین خواهد بود. مقابله با بحران ها و تامین ایمنی و امنیت و حفاظت از جان و ما شهروندان، توسعه پایدار را نوید خواهد داد. معماری پایدار و مبتنی بر اصول و طراحی متفکرانه و آینده نگر، راه گشای این نیاز و آرمان خواهد بود. کاهش ریسک مخاطرات و افزایش بهره وری و استحکام فضاها و کالبدی شهری و سکونتگاهی در برابر بحران های مختلف، افزایش ایمنی را به دنبال داشته، و خطرات ناشی از حوادث و صدمات را به حداقل خواهد رساند. و به عبارت دیگر بمنظور پاسخ به این سوالات تهیه گردیده است: عوامل موثر در میزان آسیب های وارد شده به واحد های مسکونی به صورت عام کدامند؟ استراتژی های مناسب به منظور کاهش آسیب های ناشی از مواجهه با بحران کدامند؟ راهکارهای مناسب جهت حل معضلات بافت فرسوده، حاشیه نشینی با رویکرد پدافند غیرعامل و مدیریت راهبردی بحران کدامند؟ بدون رجوع و دستیابی به نتایج سایر پژوهشگران و اساتید و صاحب نظران، توسعه و تکامل در دیدگاه امکان حصول نداشته و نتیجه و تجربیات و تحلیل منطقی و کارآمد میسر نخواهد بود. لذا اهمیت توجه و بکارگیری آراء و نظرات، به ویژه در مبحث بحران و عدم امکان شبیه سازی، مهمترین عامل توجه به تجربیات گران بهاء پیشینیان و اندیشمندان بوده که با ترکیب با دانش و فن آوری قابل ارتقاء و مفید خواهد بود. این پژوهش بگونه توصیفی - تحلیلی و شیوه گردآوری نظرات و آراء و مطالعات اسنادی و تجزیه و تحلیل اطلاعات کتابخانه ای و دیجیتال بوده، که ضمن یادآوری مؤلفه های کلان و پیشینه موضوعات را نیز مورد توجه قرار داده و در نتیجتاً سعی به پاسخ گوئی به سوالات مطرح شده را دارد.

کلمات کلیدی: معماری، طراحی شهری، مدیریت بحران، پدافند غیرعامل، توسعه پایدار.